

Vabariigi Valitsuse määrus avalikkude algkoolide seaduse elluviimise kohta.

R. T. 153/154 — 1920.

(Välja antud Asutava Kogu poolt 7. mail 1920 a. vastuvõetud „Avalikkude algkoolide seaduse“ § 99 põhjal.)

§ 1. Asutava Kogu poolt 7. mail 1920 a. vastuvõetud avalikkude algkoolide seadus viiakse ellu 1920/21 kooliaasta algusest kõigis tema osades, seaduses ettenähtud kujul, peale nende, mille elluviimise kohta alamalolevates paragrahvides erimäärused järgnevad, mis nende osade elluviimist korraldavad, kui ka peale nende osade, mille elluviimiseks selles seaduses ettenähtud erimäärused või seadused välja andmata.

Märkus. Avalikkude koolide all mõistetakse selles määruses riigi ehk kohaliku omavalitsuse poolt ülevalpeetavaid koole.

§ 2. Nimetatud seaduse § 1 teostamiseks muudetakse avalikkudeks algkoolideks või algkooli klassideks avalikkude kesk- ning kutsekoolide ettevalmistus- ning alamad klassid, mis vastavad algkooli neile klassidele, mille kohta üldine koolikohustus on maksma pandud (v. määruse § 8), või kaotatakse nad ära, nende asemele tarvilikku arvu algkooli klasse avades. Tähenatud klasside ümbermuutmine või ära kaotamine sünnib järkjärgult: iga kooliaasta algusest, alates 1920/21 kooliaastaga, kaotatakse ära või muudetakse algkooli klassideks igas avalikus kesk- või kutsekoolis üks temas olev kõige alam klass ühes paralleelklassidega, kus nad olemas on.

Muud. R. T. 5—1921.

Märkus. Era-alkkoolide asutamine avalikkude algkoolide tüübi järgi on võimalik.

§ 3. Kõik sennised avalikud algkoolid (endised valla-, kihelkonnaja ministeeriumikoolid, linna- ja kroonualgkoolid, kõrgemad alg-

ja rahvakoolid jne.) nimetatakse 1920/21 kooliaasta algusest algkoolideks.

Märkus. Endistes avalikkudes kõrgemates alg- ning rahvakoolides võib veel erandina üheks (1920/21-seks) kooliaastaks töötama jääda 7-dale õpeaastale vastav lõpuklass õpe- ning tunnikavade järgi, mis 1919/20 kooliaastal maksmata pandud. Ühes sellega tuleb neis algkoolides ka juba 1920/21 kooliaastal 6-dat (6-dale õpeaastale vastavat) klassi lõpuklassiks lugeda.

§ 4. Koduõpetuse korralduse ja koduõpetajate registreerimise, kui ka selle õpetuse üle aruandmise kohta ilmub edaspidi erimäärus.

§ 5. Avalikkude algkoolide seaduse § 8-das ettenähtud koolikohustuslike laste vanaduse piir pannakse maksmata järkjärgult. Esialgu on kohustatud algkooli astuma need lapsed, kes õpeaasta alguseks 9 aastat vanaks saanud. Nooremaid (8-aastaseid) lapsi võib kooli vastu võtta tingimisel, et koolikohustuslike laste kooli vastuvõtmiseks kooliruumide puudus takistuseks ei oleks. Koolikohustuse laiendamine 8- ja 7-a. laste peale sünnib vabariigi valitsuse sellekohaste otsustega.

Märkus. Maa-, linna-, valla- või alevivolikogu sellekohase otsusega on võimalik koolikohustuse laiendamist 8- ja 7-aastaste laste peale nende omavalitsuse raioonis ka varem läbi viia, kui see üle riigi sünnib, nii hariliku (täieliku) kooliskäimise näol kui ka lühemaajaliste perioodiliste või ühekordsete ettevalmistusnädalate või -päevade näol. Sellekohane otsus tarvitab kinnitamist haridusministeeriumi poolt.

Muud. R. T. 107—1924.

§ 6. Esialgul — kunni sellekohase muutva määruse väljaandmiseni vabariigi valitsuse poolt — kestab koolikohustus kas kunni algkooli sundusliku kursuse (v. määruse § 8) lõpetamiseni, või — mittelõpetamise korral — kunni 15 aasta vanuseni. Õpilased, kes kooliaasta kestusel 15 aastat vanaks saanud, peavad koolis käima kunni selle kooliaasta õpetöö lõpuni.

§ 7. Kunni avalikkude algkoolide seaduse 11-das paragrahvis tähendatud erimääruse maksmapanemiseni kinnitab vabariigi valitsus haridusministeeriumi poolt töö-koolekandeministeeriumiga kokku lepides valmistatud esialgsed põhijooned, mille järgi riigil ja maa- ning linnaomavalitsustel tuleb vaimlike ja kehaliste puudustega (defektsetele) lastele koole korraldada.

§ 8. 6-aastalise algkooli ja temale järgneva täienduskooli elluviimine sünnib järkjärgult. Asutava Kogu 1919 aasta 19. septembri määrusega maksmapandud sunduslik 4-aastaline algkool on maksev ka 1920/21 ja järgnevatel kooliaastatel. Algkooli 5. ning 6. õpeaasta ja täienduskooli sunduslikult maksmapanemise aja määrab vabariigi valitsus eraldi otsusega.

Märkus. Maa-, linna-, valla- või alevivolikogu sellekohase otsusega on võimalik koolikohustuse laiendamist alla 16-aastaste laste peale, kes algkooli 5. ja 6. klassi lõpetanud ei ole, nende omavalitsuse raioonis ka varem läbi viia, kui see üle riigi sünnib, kas täieliku kooliskäimise näol või aga esialgu ka perioodiliste kordamispäevade või -päevade näol. Sellekohane otsus tarvitab kinnitamist haridusministeeriumi poolt.

Muud. R. T. 107 — 1924.

Riigi Teataja seaduse (R. T. 115 — 1927, 92) § 1 järgi kuuluvad niisugused aktid avaldamisele Riigi Teatajas.

§ 9. Kunni avalikkude algkoolide seaduse 21. paragrahvis tähen- datud eriseaduse maksmapanemiseni võivad algkoolide ülevalpidajad avada algkoolide juures esialgselt mittesunduslikka täienduskoole, mille põhijooned haridusministeeriumi poolt kokku seatakse ja vaba- riigi valitsuse poolt kinnitatakse.

§ 10. Avalikkude algkoolide seaduse 23. paragrahvis ettenähtud tegeliku õpetöö kestust tuleb ellu viia järkjärgult, alates 1920/21 kooli- aastal 30 nädalaga. Tegeliku õpetöö kestuse pikendamise kohta järgne- vail kooliaastail teeb haridusministeerium korraldused.

§ 11. Avalikkude algkoolide seaduse 28. paragrahvis ettenähtud erimäärused seab kokku siseministeeriumi tervishoiu- ja ehituspeava- litsuse osavõttel ja paneb maksma haridusministeerium.

§ 12. Avalikkude algkoolide ülevalpidajad on kohustatud selle eest hoolitsema, et hiljemalt 6. maiks 1921 a. need koolid oleksid avalik- kude algkoolide seaduse 29-das ja 30-das paragrahvis ettenähtud maaga varustatud. Kus algkoolide juures veel seaduslikul määral maad ei ole, tuleb seks otstarbeks kas ära kasutada koolitalud, kus nad olemas, kuid ei ole kooli ja õpetajate tarvitada kas sugugi, või vähemal kui seaduses ettenähtud määral, — võib põllutööministeeriumis esineda sooviaval- dusega, et riigi maadest antakse koolile tarvilik osa maad, — või, kui see sündsam, koolile tarvisminevat maad muretseda eralepingu põhjal, — või, kui eespool nimetatud viisil võimata on koolile tarvilikul määral maad muretseda ja kooli huvide seisukohalt soovitatav ei ole teda teisele kohale üle viia, kust maad võiks saada, siis haridusministeeriumi kaudu vabariigi valitsuses esineda sooviavaldusega, et ta koolile tarviliku osa maad sunduslikult võõrandaks.

§ 13. Algkooli ülevalpidajad on kohustatud selle eest hoolitsema, et koolide juure, kus ei ole olemas majapidamiseks tarvisminevaid kõr- valhooneid (ruumid loomadele), need kolme aasta jooksul, arvates käesoleva määruse väljakuulutamisest, ehitataks.

§ 14. Õpetajatele tarvitamiseks antava maa jagab ära kooli õpetajate vahel kooli hoolekogu, kuna kooli ülevalpidaja asutus kind- laks määrab maa rendihinna selles suuruses, mis ümberkaudsed riigi- maade rentnikud läbistikku maksavad.

§ 15. Kui mõni õpetaja ei soovi temale tarvitamiseks määratud maad, osalt või tervelt, eeloleval suvel ise kasutada, siis teatab ta sellest hiljemalt 6. aprilliks kooli hoolekogule, kes vabaks jääva maa üheks suveks välja rendib teistele õpetajatele, ehk kõrvalistele isikuile, kui õpetajate hulgast maa soovijaid ei leidu.

§ 16. Kunni avalikkude algkoolide seaduse 40-da paragrahvi märkuses tähendatud eriseaduse maksmapanemiseni võivad algkoolide ülevalpidajad avada nõrgaandeliste õpilaste jaoks iseäralisi abikoole, mille korralduse esialgselt ära määravad haridusministeeriumi poolt kokkuseatavad ja vabariigi valitsuse poolt kinnitatavad juhtnõõrid.

§ 17. Avalikkude algkoolide seaduse 47. paragrahvis ettenähtud kooliarstide ametisse panemine sünnib esialgu võimalust mööda. Nende kohustavalt ametisse panemise kohta annab vabariigi valitsus erimääruse.

§ 18. Haridusministeerium, kokku leppides tervishoiu peavalitsusega, seab kokku kõige tarvilikumate arstirohtude ja abinõude nimekirja, mis algkoolis peavad olema, ja teeb korralduse nende muretsemise kohta.

§ 19. Kunni kõigi algkoolide 6-aastalisteks arendamiseni on algkooli klasside lõpetajatel õigus sisse astuda vastavatesse avalikkude kesk- ning kutsekoolide klassidesse, viimastesse siis, kui neis ei ole maksavad iseäralised vastuvõtmise tingimised. Kui keskõpeasutustes ei leidu tarvilist ruumi kõigile sisseastujatele, siis võetakse neisse õpilasi vastu võistluse põhjal.

Kus esialgu, mil avalikkude kesk- ning kutsekoolide algkoolile vastavate klasside õpekavad veel tegelikult ei ole ühtlustatud algkooli õpekavadega, algkoolidest kesk- või kutsekoolidesse astujad mõnda õpeainet vähemal määral on läbi võtnud, kui vastavates kesk- või kutsekooli klassides (näit. võõraid keeli), siis peab kool neile võimalust andma neid õpeaineid tagant järele õppida.

§ 20. Avalikkude algkoolide seaduse 64. paragrahvis ettenähtud tagavaraõpetaja ametisse seadmine ei ole esialgu — õpetajate puudusel — maakondadele ja linnadele sunduslik, küll aga väga soovitav. Nende õpetajate ametisse seadmise sunduslikkuse kohta teeb haridusministeerium eraldi korralduse.

§ 21. Peale õpetöö algust 1920 a. sügisel tuleb igas avalikus algkoolis hoolekogu valida avalikkude algkoolide seaduse 83. paragrahvi aluseks võttes, kusjuures selle paragrahvi 1., 2. ja 3. punktis tähendatud asutused igaüks ühe esitaja hoolekogusse saadab, kui koolis töötavad 1—2 õpetajat, — kaks esitajat, kui 3—6 õpetajat ja kolm esitajat, kui koolis üle kuue õpetaja töötavad. Uute hoolekogude valimisega lõpetavad oma töö endised kooli hoolekogud, kes oma asjaajamise uutele hoolekogudele üle annavad.

§ 22. Avalikkude algkoolide seaduse elluviimisega kaotavad oma maksvuse kõik endised algkooli kohta käivad seadused ja määrused.

§ 23. Lähemad korraldused avalikkude algkoolide seaduse elluviimisel teeb haridusministeerium.

§ 24. Avalikkude algkoolide seaduse täiel ulatusel elluviimise viimaseks tähtajaks on 1930 a. 1. jaanuar, mida tuleb silmas pidada kõigil asutustel, kelle kohuseks on tema teostamine kui ka selleks eeltingimiste loomine.